

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. De Argumentatione in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

animatum corpus dividendum est in animal & plantam quae immediate subjiuntur ipsi corpori animato, deinde verò distribuendum animal in hominem & bestiam, & planta in arborem, fruticem, & herbam.

III. Regula Tertia est, ut non nominetur in divisione una tantum pars totius & altera, vel alia exprimatur negatione; Nec tam multae recensentur ut longior quam par sit oratio, quia si alteram partem tantum negatione expresseris, non sufficienter assignabis partes eius quod dividitur, quia negatio alterius partis non solum non est differentia, sed nullo etiam alio modo proprie pars, sive componens totum, sive subiecta toti; Aliquando tamen per negationem membrum dividens exprimeret potius, maxime ut tam necessariam facias divisionem, ut nemo negare possit, secundò quando altera vel reliquae partes carent nominibus positivis, tunc ad negativa confugere licet, ut divido substantiam in corpoream & incorpoream, animal in rationale & irrationale, quia ignorantur verae differentiae quae angelum & brutum animal constituunt, peccare tamen contra hanc regulam, si dices, Magnitudo alia est linea, alia non linea, & contra posteriorem regulam partem, si nimis multa membra enumerares dicendo: Animalium aliud est homo, aliud equus, aliud canis, aliud simia, aliud hoc, aliud illud, recensendo singulas species, quia talem divisionem nec tu absolveres nec alius comprehenderet, posset tamen dicere: aliud est animalium homo, aliud elephas, aliud simia, & sic de caeteris, vel etiam & alia remotiora sunt.

XIII. Quarta Regula est, ut membra divisionis inter se opponantur, per oppositionem autem hic intelligo eam repugnantiam quae de eadem re simul affirmari non possit, quare aliquis secundum Aristotelis exemplum male divideret animalia in natantia & alba, & iterum alia esse urbana, alia sylvestria, eò quòd eadem & natantia & alba esse possint, nec non eadem sylvestria & urbana.

XIV. Quaeres. Quae verborum formulam divisiones sunt exprimendae? R. communiter quidem non servari determinatas aliquas formulas, attamen naturis convenientissimum est, ut in divisionis quid nominis, Physicae, Metaphysicae & integralis, ad initium ponatur nomen divisi in genitivo casu, & deinde ante nomen cuiusque membri dividendis, interferatur haec, vel aliae verba, Altera vel alia pars, aut similia, ut si dicas, huius vocis Galli alia significatio est quae significat hominem, alia quae avem, temporis alia pars est transacta, alia ventura, hominis una pars est corpus, altera animus. Divisiones verò totius potentialis in partes subiectas, quamvis eodem modo confici possunt, attamen ex communi consuetudine Philosophorum dividendum, ad initium ponendum est divisum in genitivo casu pluralis numeri, deinde addenda sunt membra dividenda, ut si dicas, substantiarum alia est corporata, alia incorporata, animalium alia in terra degunt, alia in aquis, Ratio, quia in prioribus divisionibus totum est aliquod actuale unum omnes suas continens partes, in posteriori verò cum casu actu non habeat unde

componatur, necessariò est universale, adeoque etiam in plurali numero exprimendum.

QUAESTIO IV.

De Argumentatione in Communi.

Certum est Argumentationem potissimum esse instrumentum sciendi, ut visum est in antecedentibus, quoniam illa sola habet vim illativam quae unum ex alio per consequentiam deducit, ut proinde per eam res maxime reddatur nota, quare congruenter de ea in hac quaestione tractatur, verum tamen non attingam ejus perfectissimam speciem, de qua quoniam illa fufiorem exigit tractationem, sequenti disputatione acturus sum, unde hic de argumentatione in communi tantum agam, quaerendo tria solita scilicet, quid & quotuplex sit, quaeque conditiones & regulae ad bonam argumentationem requirantur, quare ad primum progrediendo.

DICO I. Sumendo argumentationem in magis propria acceptione, bene describitur quòd sit oratio in qua ex argumento explicato, altera pars quaestioni concluditur. Ita Fonseca & Conimb. Videturque esse mens Aristotelis pluribus in locis ubi argumentationem vocat quandoque demonstrationem, late sumpto demonstrationis vocabulo aliquando *σισις*, hoc est fides, seu probatio, nunc *λογος*, id est, ratio appellat. Probatur declarando singulas partes: nam *ly Oratio* habet locum generis in quo cum aliis instrumentis sciendi convenit, nam tam definitionem quam divisionem instrumentum esse dixi sciendi, & orationem; Reliquae verò particulae locum differentiae habent, quas tamen explicare non est congruo minus, dicitur ergò in qua argumento explicato, id est, in qua proposito & ordinato medio ad aliquid inferendum, vel probandum assumitur ratio conveniens; per *ly Quaestio* altera pars, &c. intelligo omnem dubietatem, & ambiguitatem sententiae quae de aliqua re, resolvitur. Probatur secundo Conclusio refutando sententiam Adversariorum & maxime Mastrii. Si ista argumentationis definitio bona non esset, ex eo id contingeret quia daretur aliqua argumentatio quae in se non habeat medium explicatum, sed ista ratio nihil convincit ergò: probatur mi. ideo convinceret ista ratio, quia omnis consequentia est argumentatio, sed hoc est falsum, ergò: ma. est Adversariorum, probatur mi. ideo secundum adversarios omnis consequentia est argumentatio, quia tam argumentatio quam consequentia in Syllogismo resolvitur & reduci possunt, sed haec ratio nulla est, ergò prob. mi. Propositiones affirmativae fieri possunt negativae, & hypotheticae simplices, & tamen exinde nullus nec Mastrius negat quin sint essentialiter distinctae, ergò licet argumentatio & quaelibet consequentia fieri possit, Syllogismus, aut etiam virtualiter sit Syllogismus, sequitur quod quaelibet consequentia sit argumentatio, ergò bene definitur argumentatio definitione data, maxime si debite animadvertatur quòd dixerim bene definiri si magis proprie sumatur, quare

Probatur Conclusio 3. Essentialiter distinguitur argumentatio proprie loquendo à pro-

I.
Argumentatio est potissimum instrumentum sciendi.

II.
describitur argumentatio.

III.

à propositionibus hypotheticis, sed propositiones hypotheticæ sunt veræ consequentiæ, ergo argumentatio propria & in magis stricta acceptione etiam distinguitur à consequentiâ, consequenter argumentatio & consequentiâ idem non sunt, & si non sunt idem, aliâ & aliâ definitione definiiri debebunt, adeoq; argumentationis in magis propria acceptione bona erit definitio. Quare

IV.
describitur
argumentatio
sumpta in
laxiori acce-
ptione.

Dico 2. Sumendo Argumentationem in laxiori acceptione, prout comprehendit omnem consequentiâ, desinitur bene quod sit Oratio in qua unum ex alio inferatur. Hæc est communis licet sic non proponatur ab aliis sicuti & prior. Patet de se & ex priori ad huc magis confirmatur. Ex qua Colliges Ad quamlibet argumentationem tria requiri, nempe unam propositionem ex qua aliud inferatur, & alteram quæ ex illa alia deducitur, & notam seu signum illationis expressum per particulam Ergo, vel igitur, aut alicujus similis, quæ denotet illatam propositionem esse connexam ad eam quæ inferatur, Adverte autem quod propositio illa quæ ex alia inferatur, seu illata dupliciter considerari possit, vel secundum se & sine respectu ad notam illationis, vel cum illa nota illationis, si priori modo consideretur consequens appellatur, si posteriori dicitur consequentiâ. Rem declaro in exemplo, si duas has propositiones proferres dicendo: Petrus est homo, Petrus est risibilis, nulla esset argumentatio, licet ideo Petrus risibilis sit quia homo est, sed si addis, Petrus est homo ergo est risibilis, in hac itaq; argumentatione si propositio ultima consideretur sine particula Ergo dicitur consequens, si verò cū illa particula Ergo spectetur, dicitur consequentiâ, unde licet aliquando consequens sit ambiguum non potest tamen à respondente negari, dicendo nego consequens, sed debet distinguere dicendo *distinguo consequens*, consequentiâ verò nunquam distinguitur, sed si in vitiosa argumentatione consequentiâ malè inferatur, ex eò quod nullo modo sit bona connexio, tunc negatur consequentiâ, Ex quo patet maximum inter eas esse discrimen, & ulterius adhuc declaratur per hoc, quod consequens dividatur in verum vel falsum, ita quod de eo dici possit, est consequens verum, est falsum consequens, non verò sic dividitur consequentiâ, sed hæc e contra in bonam & malam, ita quod de ea dicatur verè est mala consequentiâ, est bona consequentiâ, non verò est falsa vel est vera consequentiâ, Ratio est, quia consequentiâ non est propositio ad quam solum spectat verum & falsum ex eo quod affirmet vel neget, sed est connexio illativa propositionis ad quam pertinet debita dispositio & conveniens ordinatio, conveniens autem & inconveniens non faciunt verum & falsum, sed bonum & malum, unde consequentiâ mala est quando mala est connexio, bona verò e contra quando bona est connexio.

V.
Propositiones
ex quibus in-
feratur conse-
quentiâ par-
ticularibus
nominibus
vocantur.

Adverte secundò Non modo propositio illatam proprium sortitam esse nomen, sed etiam eam ex qua ipsa inferatur, unde si una tantum præmittitur tunc illa vocatur antecedens, si verò ut contingit in omnibus syllogismis præmittuntur duæ ad aliquam inferendam,

tunc prima propositio vocatur major, secunda minor, & tertia tandem cum nota illationis consequentiâ; sine nota consequens, Priores autem duæ quæ assumuntur uno vocabulo, simul si sumantur, dicuntur & vocantur *Premisse*, ab aliquibus autem appellantur *sumptiones*, quia etiam majorem & minorem propositionem aliter intitulant, nam majorem vocant simpliciter *propositionem*, minorem verò *assumptionem*, & ultimam deductionem, vel complexionem, priores tamen compellationes magis sunt in usu.

Progredior Ad Examinandam

2. p. Scilicet quotuplex sit argumentatio, ubi primò generaliores divisiones adhibebo, & postmodum ad traditas ab Aristotele species descendam. Itaq; Generaliter primò dividitur argumentatio in bonam & malam, loquendo de argumentatione quacunq; etiam latissimè sumpta; bona est quando unum ex alio secundum debitam dispositionem & ordinationem deducitur, sicut deduci deberet, ut si dicas Petrus est homo, ergo est animal. Vitiosa seu mala est, quando secus contingit, ut si dicas, Petrus est homo, ergo Petrus est Philosophus, id enim non sequitur, quia Petrus posset esse homo & mechanicus non verò Philosophus, Notandum tamen, licet ex dictis sufficienter patere possit, ad bonam argumentationem non requiri veritatem antecedentis & consequentis, sed solum bonitatem illationis, quare bona est argumentatio licet antecedens & consequens sit falsum dummodò sit legitima illatio, e contra verò vitiosa est, licet antecedens & consequens verum sit, si illatio non est legitime disposita & facta.

Argumentatio bona Alia est Materialis, alia formalis; Formalis est quæ vi formæ concludit, id est in qua retenta eadem forma & modo ita concluditur ut in quacunq; materia etiam impossibili fiat argumentatio aptè & congruè conclusio deducitur, verbi gratiâ si dicas: Omnis homo est Animal, omne visibile est homo, ergo omne visibile est animal. Omnis virtus est laudanda, justitia est virtus ergo justitia est laudanda, hæc enim dispositio & ordinatio cuicunq; materiæ applicata infert conclusionem, etiam si fiat in materia impossibili, verbi gratiâ si dicas: Omne animal est lapis, omnis homo est animal, ergo omnis homo est lapis. Tunc verò dicitur servari eadem forma, quando primò servatur eadem dispositio & ordo verborum in quibus est vis illationis, quare si ordo iste verborum mutetur statim censetur etiam forma esse mutata, ut patet in his duabus consequentiis, Omnis virtus est qualitas, omnis justitia est virtus, ergo omnis justitia est qualitas; Et ista, Omnis laurus est substantia, omnis equus est substantia, ergo omnis equus est laurus, nam quia in prima argumentatione subiectum primæ propositionis seu majoris sit prædicatum secundæ seu minoris, e contra verò sit in argumentatione secundâ ut consideranti eam patet ideo jam dicitur esse muta forma; Secundò requiritur ut servetur eadem acceptio vocabulorum, eademq; suppositio & modus, unde in his duabus argumentationibus; homo deambulat, ergo aliquis homo deambulat, homo est species, ergo aliquis homo est species non servatur & retinetur eadem forma, quia ly homo in antecede-

VII.
Argumentatio bona
alia est ma-
terialis alia
formalis.

VII.
Argumentatio bona
alia est ma-
terialis alia
formalis.

dente prioris argumentationis accipitur pro singulis hominibus disjunctivè, in antecedente verò posterioris accipitur ly homo pro homine in communi ut præscindit ab omnibus inferioribus. Tertio requiritur ut fervetur eadem essentialis qualitas propositionum principalium, unde istæ argumentationes non sunt ejusdem formæ, *Homo est animal, ergo est sensus particeps, homo non est animal, ergo est sensus particeps*, nam primum antecedens est affirmativum, secundum verò negativum, Dixi principalium, quia si mutetur qualitas quarundam propositionum minus principalium non statim censetur mutari forma, maxime si eæ minus principales includantur in subiecto, aut prædicato principalium, unde fit ut istæ duæ argumentationes sint adhuc ejusdem formæ, licet in posteriori sit aliqua propositio negativa inserta; verbi gratiâ *Omnis homo qui est justus est prudens, ergo hic homo est prudens; Omnis homo qui non est probus est imprudens, ergo hic homo est imprudens*. Ultimo deniq; requiritur ut fervetur eadem quantitas enuntiationum seu propositionum, unde fit ut istæ duæ argumentationes sint diversæ formæ, *Omne animal est sensus particeps, ergo homo est sensus particeps, quoddam animal est rationis expertus, ergo homo est rationis expertus*.

Argumentatio Materialis est

quæ unum ex alio infert ex eo quoddam res ita sibi sint connexæ ut unam altera sequatur taliter, ut si adhiberes aliam materiam falsè & malè positis concludere, licet eandem adhiberes argumentationis formam & dispositionem verbi gratiâ *Omnis homo est animal risibile, ergo omne animal risibile est homo*, quia si hanc dispositionem & argumentationis formam applices, materiæ alicui alteri ubi res non ita necessariò sunt connexæ, malè concludes, verbi gratiâ si dicas: *Petrus est homo, ergo est doctus*, non sequitur quia doctum esse non necessariò connectitur cum homine, sicut connectitur animal risibile cum homine, quare talis est hæc argumentationis forma ut vilius nihil concludatur. Quare aliqui existimant solum Syllogismum esse argumentationem formalem, verumtamen non videtur tantum rigorem esse necessarium, nam ex universalis inferre particularem in quacunq; materia concludit ratione subordinationis particularis propositionis ad universalem.

Argumentatio formalis Subdi-

viditur in Syllogisticam & non Syllogisticam, de Syllogistica agam disputatione sequenti; Non Syllogistica est, in qua ex una propositione præmissa aut pluribus per modum unius infertur alia, prout contingit in *Sorite* & *Inductione*, in quibus licet plures præmittantur propositiones, in modo tamen & figura non disponuntur per modum majoris & minoris prout in quolibet Syllogismo disponi necesse est.

Argumentatio Non Syllogi-

stica de qua potissimum procedit quæstio Ab Aristotele 2. Prio. 23. & 1. post. 1. dividitur in sequentes species scilicet in *Instantiam Inductionem, Enthymema, & Exemplum*, licet aliquando etiam de Syllogismo & inductione tantum *F. Ammadi Hermann Logica.*

mentionem faciat; Summulistæ tamen Juniores, licet nonnulli contradicant, præmissis quatuor speciebus duas adhuc addunt nempe *Dilemma* & *Soriten* quam Cicero *acervalem*; alii à primo ad ultimum, alii *coacervationem* & *aconglobatis* vocant, de quibus sigillatim secundum ordinem Itaq;.

Enthymema argumentationis non

Syllogistica præcipua & usitatissima species, ut ab Aristotele vocatur Syllogismus imperfectus, non quidem ea significatione quæ omnes per se non evidentes & noti, imperfecti dicuntur, sed quia in eo semper una ex præmissis intermittitur, ac proinde eam argumentationem Boëtius lib. 2. de differ. Top. eam describat, quod sit *Oratio in qua non omnibus antea propositionibus constitutis infertur festinata conclusio*. Alii secuti Quintilianum Interpretem, vocant hoc genus *commentum* & *commentationem*, alii aliter, in se autem est *Argumentatio* in qua una tantum præmissa propositione quæ antecedens dicitur, infertur alia, ut si dicam *Omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est risibilis*.

XI.
Enthymema explicatur.

Inductio Cujus potissimum author est

Socrates teste Aristotele 1. Met. 6. & 13. Metra. 4. Est argumentatio in qua à singularibus sufficienter enumeratis vel partibus, ad universale, vel totum fit progressio, ut si dicas *Petrus est risibilis, Paulus est risibilis, Joannes est risibilis, & sic de cæteris, ergo omnis homo est risibilis*. Nec *Cæsus in auro, nec Achilles in viribus, nec Demosthenes in eloquentia, nec Alexander in potentia sollicitatem invenit, ergo nullus in rebus caducis & transitoriis sollicitatem veram inveniet*; Dixi autem notantèr esse argumentationem in qua à singularibus, vel partibus &c. Quia non ex singularibus ad universalis tantum progrediendo fit Inductio, sed etiam à partibus sufficienter enumeratis ad totum, ut si dicas, *Caput languet, pedes languent, manus languent & sic de cæteris membris, ergo totum corpus languet*; Notandum tamen quod, licet dixerim in definitione à singularibus sufficienter enumeratis, non debere omnia omninò singularia recenseri maxime si multa nimis essent quæ potius confusionem quam claritatem parerent, sed enumeratis singularibus sufficientibus reliqua implicite per hanc vel similem formulam & sic de cæteris, & sic in reliquis res se habet, aut similibus implicite exprimi posse, quam particulam si Contra pars negaret, tunc in eadem faciendâ est instantia quæ si infirma fuerit, firma erit inductio.

XII.
Inductionis author est Socrates.

Exemplum. Est argumentatio in qua

ex uno, aut etiam paucis similibus aliquid singulare infertur, ob rationis paritatem, verbi gratiâ *Christus peperit Petro, latroni, & Magdalena penitentiam agentibus, ergo & mihi parceret*. Hoc genus argumentationis duplex est; primum, quando ex re aliqua verè facta, aut gesta aliquid simile deducitur & innititur potissimum historice veritati, ut si dicas: *Florentini dissidentes inter se Reipublica administrationem perdidere, sicut & Senenses ac Pisani, ergo si Veneti, aut Januenses inter se dissidentes fuerint pariter perdent*. Secundum est quod

XIII
Exemplum quod sit &

III.
Argumentatio materialis est

IX.
Argumentatio formalis Subdividitur in Syllogisticam & non Syllogisticam

X.
Argumentatio non Syllogistica

quòd quidem historiæ authoritati non innititur, sed rei factæ, aut quasi gestæ similitudini, quòd iterum subdividitur in *Parabolam*, seu *collationem* & *Apologum*; Exemplum primi generis fit hoc, *Non sibi consulerent veltiores qui gubernatores sorte diligerent, ergò non sibi consulat Respublica quæ sorte crearet magistratu.* Exemplum secundi generis fit illud quòd ipse Aristoteles 2. Rhet. ad The. 20. *Equus olim pascua solus obtinebat, invasit eam possessionem cervus ut pasceret depopulareturq;, incensus dolore equus cogitabat incommodum suum ulcisci, adit hominem ut consulat, eum implorat secum aliquam rationem inerat injuriæ vindicandæ. At homo inveni, inquit, illum, Patere addi frænum in os tibi & ego hasta desumpta dorsum inscendam, ita incurremus & conficiemus improbisimum animal, approbavit consilium equus, in frænatus est, equitem recepit in sedem; ita loco supplicis de cervo sumendi, abactus ipse est in servitutem, Ergò Imerci, vereor, ne dum conamini injurias vestras ulcisci, idem vobis eveniat, ac frænum quidem jam injectis vobis creato Imperatore Phalaride, quod si custodes salutis adhibendos censeris, ac dorso recipitis, non video cur hoc non sit servire Phalaridi.* Quamvis hæc divisiones exempli vulgò circumferantur solùm tamen illud quòd innititur authoritati historiæ dicendum est exemplum, quia in eo & præteritum aliquod recensetur & à particulari ad aliquid particulare inferendum fit progressio, in cæteris verò & maxime in parabolis sæpè universalialia ex universalibus concluduntur.

XIV.
Explicatur
Instantia.

Instantia. Est argumentatio Exempli fat similis in qua per adductionem alicujus propositionis probatur contrarium propositionis ab Adversario adductæ, ut si quis diceret *omnes homines esse salvos*, talis statim convinci posset per instantiam hoc modo, *Judas fuit homo & tamen non est salvatus, ergò falsum est omnes homines salvos esse;* Solet hoc genus potissimum adhiberi ad infringenda asserta universalialia, & qui tali modo argumentandi utitur, necesse habet probare instantiam.

XV.
Dilemma
elucidatur.

Dilemma quæ etiam dicitur argumentatio bicornis, est talis argumentatio quæ duas propositiones habet inter se ita dispositas, ut respondens necessariò cogatur aliquid contra se admittere, vel negare, ut si quis narraret se fuisse tota hora in foro in qua hora supponatur quòd fuerit histrio ibi, quem alter dicat se non vidisse, talem narrantem hoc modo quis impugnare potest; *Vel fuisti per totam horam in foro, vel non fuisti; si fuisti ergò mentiris dicendo te histriorem non vidisse, si non fuisti, ergò mentitus es dicendo te per horam in foro permansisse.* Ita quæ quidcunq; talis narrans responderit negando vel concedendo vincitur mendacii.

XVI.
Quid sit Sorites?

Sorites Est argumentatio in qua multe propositiones coacervantur ea arte, ut prædicatum primæ propositionis fiat subjectum secundæ, prædicatum secundæ fiat subjectum tertiæ, & sic deinceps donec ultimum prædicatum dicatur de subjecto primo, ut si dicas *Omnis homo est animal, omne animal est vivens, omne vivens est corpus, omne corpus est substantia, ergò omnis homo est substantia;* Quòd genus argumentationis pluribus compellatur nominibus ut supra te-

tigi, quòd verò à Cicerone & Academicis vocetur hoc genus argumentationis *vitiosum* & *captiosum*, non ita intelligendum est quasi non rectè concludat, sed quia in tali coacervatione propositionum facilè veris falsæ admisceri possunt, quæ temporis brevitate non ita facilè penetrari possunt, quo fit ut sæpè securus & nimium fidens responso capiatur, sic Stoici concludebant quòd quavis ratione bonum est esse honestum: *Quòd bonum est, est optabile, quòd optabile est expetendum, quòd est expetendum dignitatem habet, quòd dignitatem habet est laudabile, quòd est laudabile est honestum, ergò bonum est honestum.*

Difficultas tamen Inter Autores XVII. est, an Prædictæ argumentationes sint species argumentationis propriæ, tam inter se, quam à Syllogismo distinctæ? Complutenfes quos sequitur Joannes de S. Thoma putant duas tantum esse species argumentationis Syllogismum scilicet & Inductionem, Mastris verò existimat nec Inductionem quidem à Syllogismo distinctam speciem esse, quia tam Enthymema quàm exemplum & inductio, ad Syllogismum reducuntur tanquam argumentationes imperfectæ ad perfectam. Attamen Contra utramq; sententiam

Dico 3. Tam Enthymema quàm Inductio sicut XVIII. & Dilemma ac Sorites sunt argumentationes tam inter se quàm à Syllogismo specie distinctæ. Hanc quidem ab aliis sic propositam non reperio, videtur tamen fuisse opinio Tartarici & Massii &c. *He argumentationes sunt specie distinctæ à Syllogismo.*

Probatur Conclusio & primò quidem quòd Syllogismus distinguatur essentialiter ab aliis argumentationibus. Quæcunq; habent essentialitèr diversam formam & inferendi modum distinguuntur essentialitèr, sed Syllogismus habet essentialitèr diversam formam & inferendi modum, ergò distinguitur essentialitèr: prob. mi. Syllogismus necessariò constet tribus propositionibus, quarum primæ, quæ præmissæ dicuntur, ita uni medio earum extremitates uniantur, ratione cujus in conclusione illæ inferuntur unitæ inter se, sed hoc in aliis argumentationibus non requiritur ut consideranti patet, ergò distinguuntur essentialitèr à Syllogismo, Probatur Nulla ratio est dicendi eas non differre essentialitèr à Syllogismo quàm quòd enthymema & inductio &c. virtualiter & implicitè contineant tertiam propositionem, quæ virtualis continentia non infert differentiam essentialem, sed hæc ratio non convincit ergò, probatur mi: si hæc ratio fuaderet quòd Inductio enthymema &c. eò quòd continent virtualiter tertiam propositionem essent à Syllogismo non distinctæ argumentationes, sequeretur nullum dari Syllogismum, aut Syllogismum debere constare quatuor propositionibus, sed hoc nemo dicit, ergò, probatur sequela, Quia non minus quàm in hoc enthymemate: *Homo est Animal, ergò est vivens, virtualiter continetur hæc propositio tertia: Omne animal est vivens* ut volunt Adversarii, ita in hoc Syllogismo Omnis

Omnis homo est vivens, Petrus est homo ergo Petrus est vivens continetur & praesupponitur ista. Omnis homo est animal, a qua dependet veritas majoris, ergo si virtualis contentia non facit essentialiter differre, aut nullus dabitur Syllogismus, aut quatuor propositiones habere debet. Confirmatur Conclusio, Quae non essentialiter inter se differunt possunt de se invicem praedicari, ita de quo unum dicitur dicatur & aliud, ergo si Syllogismus non differt essentialiter ab Enthymemate, sicut secundum adversarios enthymema dicitur virtualis Syllogismus, ita Syllogismus debet dici virtualis enthymema, quod in convenientissimè asseritur, quia nihil dicitur tale virtualiter quod illud explicitè habet ratione cuius virtualiter dici deberet.

Probatur Conclusio etiam

quod inter se essentialiter differant, Quia omnes illae argumentationes enumeratae habent essentialiter diversam formam & modum procedendi, ergo ipsae inter se essentialiter differunt, probatur aut. Quia forma & modus procedendi variatur, ut vidimus supra, vel ex mutatione terminorum, vel ex ordine verborum, aut varietate, quantitate, vel qualitate propositionum, sed in enumeratis ista sunt & mutantur, ergo, probatur min. nam Enthymema essentialiter aliud non requirit quam quod in eo sint duae propositiones quarum una ex altera inferatur, non curando an universales sint an particulares, Inductio verò Essentialiter petit, ut ab inferioribus & singularibus ad universale fiat progressus, Exemplum verò non ab universali particulare, aut ex particularibus universale deducit, sed ex una similitudine aut re simili vel pauculis aliquid singulare infert, Dilemma pariter & Sorites certam requirunt propositionum dispositionem, quae non tantum inter se diversa est sed etiam ab aliis differt.

Restat nunc ut Examinentur

Regulae bonae argumentationis in communi, quarum plures ab Authoribus adferri solent, sequentes tamen puto esse praecipuas Itaq;

Prima est quae ex Aristotele 2. prio. 2.

& 1. post. 6. colligitur quod Ex vero antecedente non nisi verum consequens, Verum autem consequens, tum ex falso, tum ex vero colligatur; Ratio est, quia si quis ex vero falsum colligeret jam non esset apta consequentia, quod autem verum ex falso colligi possit & ex vero probant haec exempla: Omnis virtus est laudanda, temperantia est virtus, ergo laudanda: Omnis virtus est laudanda, temperantia est virtus, ergo temperantia est laudanda: Ambae namque formales consequentiae sunt, sed prima colligit verum ex vero, secunda ex falso verum.

Regula 2. Est Ex falso, & falsum & ve-

rum falsum autem non nisi ex falso concluditur, hanc tradit Aristoteles 8. top. 4. & 5. Prior pars huius regulae hisce duobus exemplis probatur, Omne animal est candidum, sed corvum est animal, ergo corvum est candidum: Omne animal est nigrum, corvum est animal, ergo corvum est nigrum: ubi utraq; conclusio deducitur ex falso antecedente, prior tamen falsum consequens posterior verum. Po-

F. Amandi Hermann Logica.

terior verò pars regulae exinde probatur quia alioquin in bona argumentatione daretur antecedens verum, & consequens falsum.

Regula 3. Ex necessario non nisi necessa-

rium, necessarium autem ex quolibet, id est & ex necessario, & ex contingenti, & ex impossibili colligitur, Prior pars huius regulae sic probatur, quia necessarium est semper verum, impossibile semper est falsum, contingens verò potest esse falsum, si ergo ex necessario posset colligi contingens, aut impossibile, jam contra primam regulam daretur antecedens verum, & consequens falsum. Posterior verò pars hisce exemplis declaratur, Omne animal per se subsistit, homo est animal, ergo per se subsistit, Omnis Philosophus movetur loco, sed deambulans est Philosophus, ergo deambulans movetur loco: Omnis lapis per se subsistit, sed homo est lapis, ergo homo per se subsistit, Omnes haec consequentiae colligunt necessariam conclusionem sed prima ex necessario antecedente, secunda ex contingenti, & tertia ex impossibili.

Regula 4. Est Ex contingenti nunquam

colligitur impossibile, sed vel necessarium, vel contingens, contingens autem nunquam ex necessario, sed vel ex contingenti, vel ex impossibili colligitur. Ita Aristoteles 1. Prio. 1 2. & 8. phy. 5. Quod igitur ex contingenti nunquam colligatur impossibile inde patet, quia contingens potest esse verum, impossibile autem semper est falsum, si quis igitur ex contingenti impossibile colligeret sanè ex antecedente vero deduceret falsum, quod nunquam est admittendum fieri posse. Quod verò ex contingenti colligatur necessarium probant exempla superius adducta. Quod autem ex contingenti deducatur bene contingens & ratio rei & hoc exemplum deducit, Omnis Grammaticus est Dialecticus, sed homo est grammaticus, ergo homo est dialecticus & sic de ceteris.

Regula 5. Est Ex impossibili sequitur quod-

libet, id est tam necessarium quam contingens & impossibile, Impossibile autem non nisi ex impossibili colligitur, patet primum, patet & postremum, quia si impossibile ex alio quam impossibili sequeretur, daretur bona argumentatio in qua antecedens verum esset & consequens falsum, nam necessarium semper est verum, contingens potest esse, impossibile autem semper est falsum.

Regula 6. Est. Quidquid stat cum an-

tecedente stat cum consequenti, non tamen quidquid stat cum consequenti stat cum antecedenti. Id est Quidquid verum esse potest cum antecedente potest etiam verum esse cum consequente non tamen e contra, ut si haec est bona consequentia, Hoc est homo, ergo est animal, est autem verum asserere aliquid esse hominem, esse bipes, non tamen si verè dixeris aliquid esse animal & quadrupes. Ratio prioris partis huius regulae est, quia si aliquando id quod stat cum antecedente non staret cum consequente, tunc sanè everteretur consequens non everso antecedente, quo fieret ut in bona consequentia daretur antecedens verum & consequens falsum: posterior pars manet confirmata ex exemplo adducto.

XXIV. Ex necessario necessarium.

XXV. Contingens unde inferatur.

XXVI. Ex impossibili sequitur quodlibet.

XXVII. Sexta regula explicatur, ratione antecedenti.

XX.

XXI.

XXII.

XXIII.

XXVIII.
Septima Regula

Regula 7. est. Quidquid repugnat consequenti repugnat antecedenti, non tamen quidquid repugnat antecedenti repugnat consequenti. Prior pars ex eo patet, Quia si aliquid repugnaret consequenti quod non repugnaret antecedenti aliquid everteret consequens quod non everteret antecedens, sicq; in bona consequentia daretur antecedens verum & consequens falsum quod fieri nequit, Ex parte hac hujus regule colligitur vulgare dialecticorum dictum, in bona consequentia ex opposito contradictorio consequentis inferitur contradictorium antecedentis, Ut si hæc est bona consequentia socrates est lapis, ergo non est sensus particeps, licebit ita concludere, Socrates est sensu particeps, ergo Socrates non est lapis. Et sic de aliis. Posterior pars vel ex hoc uno exemplo confirmatur, Hoc non esse hominem repugnat antecedenti hujus consequentia,

hoc est homo, ergo est animal, & tamen non repugnat consequenti (Bucephalus liquidem qui non est homo, est animal) ergo non quidquid repugnat antecedenti repugnat consequenti.

Regula 8. Est. Ex quocunq; sequitur antecedens sequitur consequens, & quidquid sequitur ex consequenti sequitur ex antecedenti verbi gratia si hæc est apta consequentia est animal, ergo est substantia, & ex homine sequitur animal, ex homine utiq; sequetur & concludetur substantia, Et in hac regula fundatur Sorites. Omnes verò potissimum in illo primo principio, quod non possit dari in bona consequentia antecedens verum & consequens falsum, sed si antecedens est verum etiam consequens, maxime si bene notetur, quod est impossibile semper esse falsum, contingens posse esse verum, & necessarium semper esse verum.

XXIX.
Octava Regula.

DISPUTATIO IV. DE SYLLOGISMO.

Quasi omnia Quæ hæcenus tractavi ut plurimum ad primam & secundam mentis operationem spectant, videlicet ad apprehensionem simplicem, quæ res aliqua simpliciter concipitur & apprehenditur sine affirmatione vel negatione; & iudicium quod scilicet de re concepta & apprehensa aliquid affirmamus vel negamus, nunc accedendum est ad ea examinanda quæ ad tertiam mentis operationem, vel discursum spectant, quo intellectus à cognitione unius ad cognitionem alterius progreditur unum ex alio inferendo, & sicut alia instrumenta tradita fuere supra ad apprehendendum & iudicandum, sic pariter (nam & in illatione deceptio fieri potest) instrumentum aliquod tradendum est quo intellectus certè dirigatur ad unum ex alio inferendum & legitime deducendum, & quamvis in questione precedenti aliquid de discursu & argumentatione egerim, fuere tamen tantum explicata illa species, quæ tam Philosophis, quam Oratoribus communes esse possunt, quare nunc de Syllogismo veluti Dialecticorum proprio Instrumento in hac Disputatione, tum ob materiae utilitatem, tum ob dignitatem, suscipiam aliquid pertractabo. sit igitur

QUESTIO I.

Quid & quotuplex sit Syllogismus?

I.
Syllogismus est sermocinatio.

Quamvis in questione precedenti aliquid de discursu & argumentatione egerim, fuere tamen tantum explicata illa species, quæ tam Philosophis, quam Oratoribus communes esse possunt, quare nunc de Syllogismo veluti Dialecticorum proprio Instrumento in hac Disputatione, tum ob materiae utilitatem, tum ob dignitatem, suscipiam aliquid pertractabo. sit igitur

immediatum & proximum quod est argumentatio, cum ut supra dixi asseruerit Syllogismus esse argumentationis speciem, adeoq; genus proximum esset argumentatio, unde inferitur etiam definitionem non esse omnino strictè essentialem, quare autem Aristoteles per ly Oratio Syllogismus definire voluerit esse mihi videtur, quod definerit eum comparisonem ad sciendi modos & instrumenta quæ sunt Orationes: Dicitur in qua quibusdam positis, id est in qua quædam propositiones præmittuntur major scilicet & minor in figura & modo debite dispositæ, imò aliqui putant addendum esse ex doctissimorum interpretatione Authorum positus & concessus, attamen ultima particula simpliciter in definitione necessaria non est, nec talis interpretatio admittenda si Syllogismus secundum se præcisè consideretur, ad quem non requiritur ut præmissæ concedantur: Additur aliud quiddam ab eis quæ posita sunt, per quam particulam intelligitur conclusio (sic etenim appellatur propositio quæ in Syllogismo post præmissas cum nota illationis ponitur) quæ debet esse diversa à præmissis & ab eis necessariò illata, nam præmissæ medio non carent, sed ex medio & majori & minori extremitate constituuntur, bene tamen caret conclusio: Ponitur, ex necessitate accidit, id est quæ necessariò sequitur & necessa-

II.
definitur Syllogismus.

Dico I. Bene definitur Syllogismus: Quod sit oratio, in qua quibusdam positis, aliud quippiam ab eis quæ posita sunt ex necessitate accidit, eo quod hæc sunt. Ita Aristoteles in terminis 1. Prior. 1. & 1. Top. 1. Probatur declarando omnes ejus particulas. Dicitur itaq; Oratio, quod locum generis habet & convenit cum aliis differendi modis & sciendi instrumentis, & excluduntur omnes voces & termini simplices: Notandum tamen Aristotelem non definire hic Syllogismum per genus